

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Matúškova 21, 833 16 Bratislava

**Národný pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu
prioritného škodcu *Anoplophora glabripennis***

Predložil:
Ing. Štefánia Buschbacher
generálna riaditeľka ÚKSÚP

Schválil:
Prof. MVDr. Jozef Bireš, DrSc.
Minister pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka SR

Bratislava, júl 2023

Obsah

Úvod.....	3
1. Zoznam skratiek a pojmy	4
2. Legislatíva	6
3. Popis <i>Anoplophora glabripennis</i>	7
4. Kompetencie orgánov rastlinolekárskej starostlivosti v oblasti kontroly výskytu škodcov .	7
5. Prístup príslušných orgánov do priestorov profesionálnych prevádzkovateľov, iných príslušných prevádzkovateľov a fyzických osôb	10
6. Podozrenie z výskytu <i>Anoplophora glabripennis</i>	10
7. Postupy na zaznamenanie zistení výskytu <i>Anoplophora glabripennis</i>	11
8. Diagnostické laboratóriá	12
9. Potvrdenie výskytu <i>Anoplophora glabripennis</i>	12
10. Geografické určenie vymedzenej oblasti	13
11. Informovanie Komisie, ostatných členských štátov, dotknutých profesionálnych prevádzkovateľov a verejnosti o výskyte <i>Anoplophora glabripennis</i>	17
12. Dohľad a eradikácia	18
13. Rastlinolekárske opatrenia	19
14. Prieskumy vymedzených oblastí pre <i>Anoplophora glabripennis</i>	20
15. Zrušenie vymedzenej oblasti.....	21
16. Protokoly, v ktorých sú opísané metódy vizuálnych prehliadok, odberu vzoriek a laboratórneho testovania.....	21
17. Zásady odbornej prípravy a školení	22
18. Finančné zabezpečenie	22
19. Odškodnenie v prípade nariadenia rastlinolekárskeho opatrení.....	22
20. Platnosť	23
Príloha č. 1 Obrazová príloha <i>Anoplophora glabripennis</i>	24
Príloha č. 2 Zoznam pomôcok pre prácu v teréne.....	26
Príloha č. 3 Možnosti ochrany.....	27

Úvod

Cieľom vypracovania a schválenia Národného pohotovostného plánu pre prípad podozrenia a výskytu prioritného škodcu Únie *Anoplophora glabripennis* je zabezpečiť rýchlu a účinnú reakciu v prípade podozrenia alebo potvrdenia výskytu na území Slovenskej republiky. *Anoplophora glabripennis* patrí medzi prioritných škodcov Únie a na území Únie má neprijateľný hospodársky, environmentálny či sociálny vplyv. Právny rámec na kontrolu škodcu *Anoplophora glabripennis* je obsiahnutý v legislatívnych predpisoch EÚ a národnej legislatíve.

Prípravu NPP zabezpečil Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave. NPP je podľa potreby vyhodnocovaný a aktualizovaný.

Orgány štátnej správy v rastlinolekárskej oblasti podľa § 4 a 5 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 405/2011“) majú zákonné právomoci na zabezpečenie účinných, preventívnych, monitorovacích a eradikačných opatrení na uplatňovanie tohto národného pohotovostného plánu zverejnené v príslušnej legislatíve EÚ a národnej legislatíve.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v súlade s § 4 písm. g) zákona č. 405/2011 predkladá MPRV SR opatrenie na predchádzanie výskytu a rozšírenia škodlivého organizmu *Anoplophora glabripennis*. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v súlade s § 3 písm. l) prvý bod zákona č. 405/2011 vyhlasuje vo Vestníku Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky opatrenie na predchádzanie výskytu a rozšírenia škodlivého organizmu *Anoplophora glabripennis*.

Na účely tohto NPP sa používajú pojmy uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013, (EÚ) č. 652/2014 a (EÚ) č. 1143/2014 a zrušujú smernice Rady 69/464/EHS, 74/647/EHS, 93/85/EHS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES a 2007/33/ES v platnom znení.

1. Zoznam skratiek a pojmy

Skratky:

EFSA - Európsky úrad pre bezpečnosť potravín

EPPO – Európska a stredozemská organizácia na ochranu rastlín

EÚ – Európska únia

MPRV SR – Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

NLC – Národné lesnícke centrum

NPP – Národný pohotovostný plán

OKOR – oddelenie kontroly ochrany rastlín Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho

OOR – odbor ochrany rastlín Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho

SCoPAFF – Stály výbor pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá, sekcia zdravie rastlín

SR – Slovenská republika

TSÚP – Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky

ÚKSÚP – Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

ISPM č. 5 - medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Slovník fytosanitárnych výrazov“

ISPM č. 9 – medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Pokyny pre programy eradikácie škodlivých organizmov“

ISPM č. 14 - medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Uplatnenie integrovaných opatrení systémovému prístupu pri riadení rizika škodlivých organizmov“

ISPM č. 15 - medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Regulácia dreveného obalového materiálu v medzinárodnom obchode“

Pojmy:

a) „špecifikované rastliny“ sú rastliny určené na výsadbu iné ako semená, ktoré majú v najširšom mieste priemer stonky 1 cm alebo väčší, druhov *Acer* spp., *Aesculus* spp., *Alnus* spp., *Betula* spp., *Carpinus* spp., *Cercidiphyllum* spp., *Corylus* spp., *Fagus* spp., *Fraxinus* spp., *Koelreuteria* spp., *Platanus* spp., *Populus* spp., *Salix* spp., *Tilia* spp. a *Ulmus* spp.;

„špecifikované drevo“ je drevo získané úplne alebo čiastočne zo špecifikovaných rastlín, ktoré spĺňa všetky tieto body:

- je neopracované alebo jeho časti, s kôrou alebo bez kôry, alebo ak je vo forme štiepok, častíc, pilín, dreveného odpadu alebo zvyškov. Drevo, ktoré nie je obalovým materiálom, vrátane dreva, ktoré si nezachovalo svoj prirodzený okrúhly povrch, a
- je uvedené v jednom z nasledujúcich opisov:

Číselný znak KN	Opis
4401 10 00	Palivové drevo v polenách, klátoch, konároch, viazaniciach alebo podobných formách
4401 22 00	Štiepky alebo triesky z iného ako ihličnatého dreva

ex 4401 39 80	Iné zvyšky a odpad z dreva, neaglomerované v tvare klátov, brikiet, peliet alebo podobných formách
4403 10 00	Surové drevo, natierané alebo impregnované farbou, moridlom, kreozotom alebo ostatnými ochrannými prostriedkami, tiež odkôrnené alebo zbavené drevnej beli, alebo hrubo opracované do štvorcových tvarov
4403 92	Drevo z buka (<i>Fagus</i> spp.), surové, tiež odkôrnené alebo zbavené drevnej beli, alebo hrubo opracované do štvorcových tvarov
ex 4403 99	Drevo iné ako ihličnaté [iné ako buk (<i>Fagus</i> spp.), topoľ (<i>Populus</i> spp.) alebo breza (<i>Betula</i> spp.)], surové, tiež odkôrnené alebo zbavené drevnej beli, alebo hrubo opracované do štvorcových tvarov
4403 99 10	Drevo z topoľa (<i>Populus</i> spp.), surové, tiež odkôrnené alebo zbavené drevnej beli, alebo hrubo opracované do štvorcových tvarov
4403 99 51	Piliarska guľatina z brezy (<i>Betula</i> spp.), surová, tiež odkôrnená alebo zbavená drevnej beli, alebo hrubo opracovaná do štvorcových tvarov
4403 99 59	Drevo z brezy (<i>Betula</i> spp.) iné ako piliarska guľatina, surové, tiež odkôrnené alebo zbavené drevnej beli, alebo hrubo opracované do štvorcových tvarov
ex 4404 20 00	Štiepané tyče iné ako z ihličnatého dreva; drevené koly, kolíky a stĺpiky, zašpicatené, avšak pozdĺžne nerozrezané;
4406	Železničné alebo električkové podvaly (pražce) z dreva
4407 92 00	Drevo z buka (<i>Fagus</i> spp.), rezané alebo štiepané pozdĺžne, krájané alebo lúpané, tiež hobl'ované, brúsené pieskom alebo spájané na koncoch, s hrúbkou presahujúcou 6 mm
4407 93	Drevo z javora (<i>Acer</i> spp.), rezané alebo štiepané pozdĺžne, krájané alebo lúpané, tiež hobl'ované, brúsené pieskom alebo spájané na koncoch, s hrúbkou presahujúcou 6 mm
4407 95	Drevo z jaseňa (<i>Fraxinus</i> spp.), rezané alebo štiepané pozdĺžne, krájané alebo lúpané, tiež hobl'ované, brúsené pieskom alebo spájané na koncoch, s hrúbkou presahujúcou 6 mm
ex 4407 99	Drevo iné ako ihličnaté [iné ako buk (<i>Fagus</i> spp.), javor (<i>Acer</i> spp.), jaseň (<i>Fraxinus</i> spp.) alebo topoľ (<i>Populus</i> spp.)], rezané alebo štiepané pozdĺžne, krájané alebo lúpané, tiež hobl'ované, brúsené pieskom alebo spájané na koncoch, s hrúbkou presahujúcou 6 mm
4407 99 91	Drevo z topoľa (<i>Populus</i> spp.), rezané alebo štiepané pozdĺžne, krájané alebo lúpané, tiež hobl'ované, brúsené pieskom alebo spájané na koncoch, s hrúbkou presahujúcou 6 mm
9406 00 20	Montované stavby z dreva

špecifikovaný obalový materiál z dreva“ je obalový materiál získaný úplne alebo čiastočne zo špecifikovaných rastlín;

d) „miesto produkcie“ je miesto vymedzené medzinárodnou normou ISPM č. 5;

e) „**hostiteľské rastliny**“ sú rastliny určené na výsadbu iné ako semená, ktoré majú v najširšom mieste priemer stonky 1 cm alebo väčší, druhov *Acer* spp., *Aesculus* spp., *Albizia* spp., *Alnus* spp., *Betula* spp., *Buddleja* spp., *Carpinus* spp., *Celtis* spp., *Cercidiphyllum* spp., *Corylus* spp., *Elaeagnus* spp., *Fagus* spp., *Fraxinus* spp., *Hibiscus* spp., *Koelreuteria* spp., *Malus* spp., *Melia* spp., *Morus* spp., *Platanus* spp., *Populus* spp., *Prunus* spp., *Pyrus* spp., *Quercus rubra*, *Robinia* spp., *Salix* spp., *Sophora* spp., *Sorbus* spp., *Tilia* spp., *Ulmus* spp.

2. Legislatíva

- Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/893 z 9. júna 2015 týkajúce sa opatrení proti zavlečeniu organizmu *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky) do Únie a jeho rozšíreniu na jej území (Ú. v. EÚ L 146, 11.6.2015 s. 16 – 28,) v platnom znení
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 z 26. októbra 2016 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013, (EÚ) č. 652/2014 a (EÚ) č. 1143/2014 a zrušujú smernice Rady 69/464/EHS, 74/647/EHS, 93/85/EHS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES a 2007/33/ES. (Ú. v. EÚ L 317, 23.11.2016, s. 4 – 104) v platnom znení
- Vykonávacie Nariadenie Komisie (EÚ) 2019/2072 z 28. novembra 2019, ktorým sa stanovujú jednotné podmienky vykonávania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031, pokiaľ ide o ochranné opatrenia proti škodcom rastlín, a ktorým sa zrušuje nariadenie Komisie (ES) č. 690/2008 a ktorým sa mení vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/2019 (Ú. v. EÚ L 319, 10.12.2019, s. 1 – 279) v platnom znení
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1702 z 1. augusta 2019, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 zostavením zoznamu prioritných škodcov.(Ú. v. EÚ L 260, 11.10.2019, s. 8 – 10)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/625 z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EÚ) č. 1151/2012, (EÚ) č. 652/2014, (EÚ) 2016/429 a (EÚ) 2016/2031, nariadení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a smerníc Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, smerníc Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutia Rady 92/438/EHS (nariadenie o úradných kontrolách) (ďalej len „nariadenie o úradných kontrolách“)(Ú. v. EÚ L 95, 7.4.2017, s. 1 – 142) v platnom znení
- Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/159 zo 4. februára 2016, ktorým sa stanovujú postupy predkladania žiadostí o granty a žiadostí o platbu, ako aj súvisiacich informácií, pokiaľ ide o núdzové opatrenia proti škodcom rastlín podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 652/2014: (Ú. v. ES L 031 6.2.2016) v platnom znení.
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1715 z 30. septembra 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá fungovania systému riadenia informácií pre úradné kontroly a jeho zložiek („nariadenie o IMSOC“): (Ú. v. ES L 261 14.10.2019) v platnom znení
- Zákon č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 405/2011“)
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)

3. Popis *Anoplophora glabripennis*

Živočišny druh patrí taxonomicky do triedy *Insecta* - hmyz, radu *Coleoptera* - chrobáky, čeľade *Cerambycidae* - fúzačovité, rodu *Anoplophora*.

3.1 Životný cyklus *Anoplophora glabripennis*

Vajíčko *Anoplophora glabripennis* má veľkosť 5 - 7 mm a tvar podobný zrnku ryže. Jeho farba je najskôr biela, v priebehu vývoja sa sfarbuje do žltohneda. **Larva** je žlto belavá, má zreteľne článkované telo, beznohá a dorastá až do 5 cm. Má silné hryzadlá. **Kukla** je spočiatku belavá, neskôr žltá, dlhá asi 3 cm. Vývoj škodcu trvá 1 – 2 roky, prípadne aj dlhšie v závislosti od klimatických podmienok. **Dospelé jedince** sa vyskytujú od apríla do decembra (v závislosti od teploty prostredia, v SR sú monitorované lapačmi od júna do septembra). Najvyšší výskyt bol pozorovaný v máji až júli. Priemerná dĺžka života imága je približne jeden mesiac. Dorastajú do 2,5 - 3,5 cm, sú uhlovo čierne (môžu mať modrastý nádych), lesklé s nepravidelnými belavými škvrkami na krovkách. Samčekovia sú v porovnaní so samičkami zvyčajne menší a majú dlhšie tykadlá (približne 2x dlhšie ako telo). Úžerný žer prebieha na listoch, pupencoch a mladéj kôre. Samička kladie priemerne 32 vajíčok, pričom vajíčka sú kladené jednotlivito do pripravených jamôk v kôre. Vajíčka sa liahnu asi po dvoch týždňoch. Aktívny let škodcu má pravdepodobne iba lokálny význam. Maximálna ročná miera šírenia škodcu bola odhadnutá na 300 m. Škodca nelieťa ďaleko od stromu, v ktorom sa vyliadol, často vyhľadáva okolité stromy. V niektorých prípadoch sa dospelé jedince môžu pohybovať aj ďalej ako 2 km.

3.2 Symptomatické prejavy *Anoplophora glabripennis*

Príznakmi prítomnosti **larvy** *Anoplophora glabripennis* sú vyžraté chodbičky v kambiu. Následne sa larva zavrtáva do dreva. V dreve môžu byť viditeľné široké oválne chodbičky (v niektorých prípadoch sú ku koncu vývoja lariev široké až 3 cm). Následkom žeru lariev stromy odumierajú alebo slabnú a môžu byť napadnuté sekundárnymi škodcami. **Dospelý jedinec** vylieza kruhovým výletovým otvorom s priemerom 1 – 1,5 (prípadne 2) cm. Charakteristickým symptómom je prítomnosť drevenej múčky a drviny vytlačenej z miesta žeru lariev a pri výletových otvoroch. ***Anoplophora glabripennis* osídľuje najčastejšie horné časti kmeňa a silnejšie vetvy, približne vo výške 1,5 m nad zemou až do polovice koruny.** K príznakom patrí vädnutie listov, zmena sfarbenia koruny, vysychanie konárov a deformácia kôry. Rastliny môžu byť asymptomatické 3 – 4 roky.

4. Kompetencie orgánov rastlinolekárskej starostlivosti v oblasti kontroly výskytu škodcov

Zodpovednosť za kontrolu *Anoplophora glabripennis* na území SR má ÚKSÚP, ktorý úzko spolupracuje s NLC. Kontroly metodicky riadi a usmerňuje OOR (Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly) ÚKSÚP. Výkon kontroly v teréne vykonávajú oblastní fytoinšpektori OKOR Odboru kontroly (Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly) ÚKSÚP a zamestnanci NLC.

4.1 MPRV SR:

- schvaľuje NPP,

- koordinuje úlohy jednotlivých zodpovedných orgánov v rámci svojej pôsobnosti,
- je koordinačným a rozhodujúcim orgánom v prípade sporov v rámci spolupráce s orgánmi v pôsobnosti Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

4.2 ÚKSÚP:

Po potvrdení výskytu *Anoplophora glabripennis*

4.2.1 ÚKSÚP (vecne príslušný odbor ochrany rastlín)

- nariadi podľa § 9 ods. 2 zákona č. 405/2011 Z. z. v súlade s bodom 13 rastlinolekárske opatrenia zamerané na eradikáciu škodcu pre vlastníkov alebo užívateľov pozemkov vo vymedzenej oblasti,
- vypracuje akčný plán podľa čl. 27 nariadenia (EÚ) 2016/2031,
- informuje Európsku Komisiu a ostatné členské štáty o výskyte *Anoplophora glabripennis* a prijatých opatreniach.

4.2.2 Odbor ochrany rastlín:

a) *vedúci oddelenia vnútornej karantény:*

- koordinuje všetky činnosti súvisiace s týmto pohotovostným plánom,
- z dostupných podkladov určuje vymedzenú oblasť,
- zabezpečuje informovanosť v rámci vymedzenej oblasti (registrované subjekty, sušiarne, užívatelia a vlastníci pôdy, obecné a mestské úrady a pod.),
- komunikuje s dotknutými subjektami, užívateľmi a vlastníkmi pozemkov,
- organizuje osobné stretnutia dotknutých subjektov, užívateľov a vlastníkov pôdy nachádzajúcich sa vo vymedzenej oblasti,
- zabezpečuje školenia pre osoby, ktoré sú, okrem fytoinšpektorov, zapojené do prieskumu a odberu vzoriek,
- zhromažďuje podklady pre dodatočné finančné zabezpečenie úloh vyplývajúcich z tohto pohotovostného plánu,

b) *koordinátor prieskumov škodlivých organizmov:*

- vypracúva plány prieskumu a odberu vzoriek vo vymedzenej oblasti,
- zabezpečuje informovanosť verejnosti,
- spracúva informácie a podklady z terénnych kontrol,
- vypracúva mapy miest prieskumu vzorkovania a vymedzených oblastí,

c) *pracovník 1 oddelenia vnútornej karantény:*

- prijíma oznámenia z podozrenia na výskyt *Anoplophora glabripennis*,
- vypracúva rozhodnutia na eradikáciu výskytu *Anoplophora glabripennis*, ktoré v kópii zasiela na MŽP SR,
- spolupracuje pri určovaní vymedzenej oblasti,
- koordinuje kontrolu vykonania nariadených rastlinolekárskeho opatrení,

d) *pracovník 2 oddelenia vnútornej karantény:*

- zhromažďuje písomné dokumenty súvisiace s výskytom *Anoplophora glabripennis*,
- spolupracuje pri zabezpečení materiálneho vybavenia fytoinšpektorov,
- zhromažďuje podklady pre zabezpečenie odškodnenia dotknutých subjektov,

e) *pracovník zastupujúci SR na zasadnutiach SCoPAFF:*

- zasiela správy o výskyte *Anoplophora glabripennis* a vydaných eradikačných opatreniach Komisii a členským štátom,
- v prípade potreby komunikuje s dotknutým štátom, do ktorého by zasiahla vymedzená oblasť *Anoplophora glabripennis*,
- komunikuje s Komisiou ohľadom odškodnenia dotknutých subjektov.

4.2.3 Odbor kontroly – riaditeľ:

- rozhoduje o zapojení inšpektorov iných oddelení odboru kontroly do prieskumu a vzorkovania vo vymedzených oblastiach *Anoplophora glabripennis*.

4.2.3.1 Oddelenie kontroly ochrany rastlín:

a) *vedúci oddelenia kontroly ochrany rastlín:*

- rozhoduje o presunoch fytoinšpektorov do vymedzených oblastí v rámci SR za účelom vykonávania prieskumu a vzorkovania na *Anoplophora glabripennis*,
- zabezpečuje materiálne vybavenie fytoinšpektorov,

b) *fytoinšpektori:*

- vykonávajú v teréne prieskum a odber vzoriek *Anoplophora glabripennis*,
- poskytujú podklady na určenie vymedzenej oblasti.

4.2.4. Odbor laboratórnych činností (Sekcia laboratórnych činností a TSÚP):

- prioritne vykonáva diagnostické rozbory vzoriek z vymedzenej oblasti na *Anoplophora glabripennis*,
- zabezpečuje materiálne vybavenie potrebné pre diagnostiku vysokých počtov vzoriek tak, aby sa zbytočne nepredlžoval čas diagnostiky.

4.3 NLC (odbor ochrany lesa):

- pripravuje mapové podklady výskytu hostiteľských rastlín v lesných porastoch,
- pripravuje porastové mapy pre dotknuté územie s vyznačením jednotlivých zón,
- spolu-informuje užívateľov lesov v dotknutých oblastiach na území SR o výskyte *Anoplophora glabripennis* a zaradení porastov do zón,
- spolupracuje pri zabezpečovaní monitoringu a odberoch vzoriek *Anoplophora glabripennis* v lesných porastoch.
- Ústav lesných zdrojov a informatiky NLC na žiadosť MPRV SR vytvorí databázu firiem zaoberajúcich sa ťažbou dreva a arboristikou, ktorých je potrebné osloviť pre potreby ochranných opatrení, pričom následne spolupracuje pri konkrétnom výbere subjektov na vykonanie rastlinolekárskych opatrení.

5. Prístup príslušných orgánov do priestorov profesionálnych prevádzkovateľov, iných príslušných prevádzkovateľov a fyzických osôb

Podľa § 10 zákona č. 405/2011 Z. z. fytoinšpektor je oprávnený vstupovať na pozemky a do prevádzkových priestorov, v ktorých sa rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety pestujú, vyrábajú, používajú, skladujú, uvádzajú na trh alebo sú v nich inak prítomné. Zároveň má fytoinšpektor oprávnenie vstupovať do dopravných prostriedkov, ktorými sa prepravujú samotné rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety.

6. Podozrenie z výskytu *Anoplophora glabripennis*

Podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 405/2011 sú osoby na úseku rastlinolekárskej starostlivosti povinné oznámiť bezodkladne kontrolnému ústavu výskyt, rozširovanie alebo podozrenie z výskytu karanténnych škodcov Únie alebo príznaky napadnutia alebo poškodenia týmito škodlivými organizmami.

6.1 Opatrenia, ktoré musia ihneď prijať profesionálni prevádzkovatelia

Ak má profesionálny prevádzkovateľ podozrenie na výskyt karanténneho škodcu Únie *Anoplophora glabripennis* na rastlinách, rastlinných produktoch alebo iných predmetoch, ktoré sú pod kontrolou daného prevádzkovateľa, ihneď toto podozrenie oznámi odboru ochrany rastlín ÚKSÚP, aby tento prijal opatrenia v súlade s článkom 10 nariadenia 2016/2031. Profesionálny prevádzkovateľ v prípade potreby takisto ihneď prijme predbežné opatrenia s cieľom zabrániť usídleniu a šíreniu škodcu *Anoplophora glabripennis*.

6.2 Opatrenia, ktoré majú prijať osoby iné ako profesionálni prevádzkovatelia

Každá osoba iná ako profesionálny prevádzkovateľ, ktorá má odôvodnené podozrenie na výskyt karanténneho škodcu Únie *Anoplophora glabripennis*, ihneď oznámi túto skutočnosť odboru ochrany rastlín ÚKSÚP. Ak sa oznámenie nepodá písomne, odbor ochrany rastlín ÚKSÚP o ňom vyhotoví úradný záznam. Uvedená osoba poskytne informácie o tomto výskyte, ktoré má k dispozícii.

Osoba, ktorá podala oznámenie konzultuje s OOR opatrenia, ktoré je potrebné prijať na zabránenie šírenia škodcu *Anoplophora glabripennis* a jeho odstránenie z dotknutých rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov a v náležitom prípade z priestorov danej osoby.

Hlásenie podozrenia výskytu *Anoplophora glabripennis* možno realizovať telefonicky na telefónnom čísle 02/59 88 03 45, e-mailom na ochrana@uksup.sk alebo písomne na adresu:

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Odbor ochrany rastlín
Matúškova 21
833 16 Bratislava

Všetky nahlásené podozrenia z výskytu je potrebné prešetriť fytoinšpektormi kontrolného ústavu, resp. zamestnancami NLC. Okrem miesta podozrivého na výskyt je potrebné skontrolovať aj jeho bezprostredné okolie. Kontrola je zameraná na hostiteľov *Anoplophora glabripennis* v danej lokalite. Kontrolovaný je ich zdravotný stav a v prípade potreby sa odoberie vzorka na diagnostický rozbor. Z danej kontroly podá fytoinšpektor podrobnú správu prostredníctvom Záznamu o vykonaní kontroly – A Odboru ochrany rastlín kontrolného ústavu.

V prípade oznámenia od iného členského štátu, že vymedzená oblasť zriadená týmto členským štátom zasahuje na územie SR, ÚKSÚP postupuje podľa konkrétnej situácie spôsobenej týmto oznámením a v súlade s týmto pohotovostným plánom.

7. Postupy na zaznamenanie zistení výskytu *Anoplophora glabripennis*

Aby sa potvrdila prítomnosť *Anoplophora glabripennis* je potrebné odobrať vzorku škodcu alebo časti napadnutého rastlinného materiálu (vrátane dreva). Vzorkujú sa podozrivé časti stromov, dreva alebo dreveného obalového materiálu, najlepšie aj s niektorým z vývojových štádií škodcu. V mieste s viditeľnými príznakmi napadnutia sa odoberie za použitia píly alebo dláta napadnutá časť kmeňa alebo vetvy (s príznakovými požerkami v lyku a dreve alebo s výletovými otvormi) vo forme výrezu dlhého najmenej 20 cm, širokom aspoň 10 cm a vysokom aspoň 5 cm. Odber vzorky fytoinšpektori a zamestnanci NLC uskutočnia počas celého roka, ale najmä v období pred výletom prvých dospelých jedincov alebo odchyt dospelých jedincov uskutočnia prostredníctvom lapačov. Nakoľko ide o karanténny materiál, je potrebné zabezpečiť, aby bola vzorka zabalená tak, aby nedošlo k poškodeniu obalu a prípadnému ďalšiemu šíreniu prioritných škodcov Únie. Vzorka slúžiaca na rozbor musí byť označená identifikačnými údajmi, aby bolo možné vzorky v laboratóriu spárovať s informáciami uvedenými v priloženom Zázname o odbere vzorky, ktorý musí obsahovať najmenej: jedinečné číslo odberu, dátum odberu, miesto odberu vrátane GPS súradníc, typ výsadby, názov subjektu, z ktorého bola vzorka odobratá, v prípade odberu rastliny názov hostiteľa, príznakovosť a meno vzorkovateľa. Záznamy o odbere vzorky sú v písomnej aj/alebo elektronickej podobe v elektronickej systéme ÚKSÚP. Na účely

mapovania miest prieskumu a miest vzorkovania sa využije elektronický systém NLC, ktorý umožní prístup všetkým fytoinšpektorom.

Prieskum a vzorkovanie vykonávajú aj ďalšie vyškolené osoby a iné fyzické osoby delegované na tieto činnosti v súlade s článkom 30 nariadenia o úradných kontrolách.

8. Diagnostické laboratóriá

Odobraté vzorky dreva alebo dreveného obalového materiálu alebo škodcu akéhokoľvek vývinového štádia (usmrtené, prípadne živé, pri ktorých je nevyhnutné zabrániť náhodnému vypusteniu), sú zasielané do jednotlivých diagnostických laboratórií Sekcie laboratórnych činností kontrolného ústavu na adresy:

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov
Matúškova 21
833 16 Bratislava

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov
SNP 746/99
96202 Vígľaš

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov
Letná 3
041 39 Košice

Diagnostické metódy

Pre stanovenie prítomnosti *Anoplophora glabripennis* v odobratých vzorkách sa používa EPPO PM 7/149(1).

Referenčné laboratóriá EÚ pre hmyz a roztoče:

konzorcium pod vedením French Agency for Food, Environmental and Occupational Health and Safety (ANSES)
Plant Health Laboratory, Entomology and Invasive Plants Unit
755 avenue du campus Agropolis
CS 30016, 34988 Montferrier-sur-Lez cedex
Francúzsko,

ktorého súčasťou je aj:

Austrian Agency for Health and Food Safety
AGES, Institute for Sustainable Plant Production
Spargelfeldstraße 191
1220 Viedeň
Rakúsko

9. Potvrdenie výskytu *Anoplophora glabripennis*

Po potvrdení výskytu *Anoplophora glabripennis* ÚKSÚP informuje dotknutý subjekt (a v prípade potreby NLC), v ktorom bol potvrdený výskyt škodcu o tomto výskyte a potrebe prijatia eradikačných opatrení. ÚKSÚP následne vypracuje akčný plán, ktorý musí vychádzať z NPP pre prípad podozrenia a výskytu prioritného škodcu *Anoplophora glabripennis*.

Po potvrdení výskytu *Anoplophora glabripennis* ÚKSÚP zhromaždí tieto informácie:

- pravdepodobný pôvod *Anoplophora glabripennis* ak je podozrenie, že pôvodcom ohniska je zásielka rastlín alebo rastlinných produktov, vrátane dreva a drevených výrobkov,
- geografickú polohu daného výskytu vrátane akýchkoľvek abiotických faktorov, ktoré by mohli ovplyvniť ohnisko nákazy, napr. výskyt bol zaznamenaný na významnej dopravnej trase,
- mapovanie výskytu, ktoré zahŕňa zobrazenie infikovaných hostiteľov v danej lokalite s popisom (druh, odroda, štádium vývoja...) a odhad početnosti a rozmiestnenia potenciálnych hostiteľov v bezprostrednom okolí od miesta výskytu,
- kedy a ako bol škodca zistený a identifikovaný (vrátane fotografií),
- úroveň výskytu *Anoplophora glabripennis* a jej vývinové štádium,
- rozsah a dosah škôd,
- v závislosti od miesta výskytu – informácie o dovoze hostiteľov do dotknutého subjektu za obdobie posledných 12 mesiacov,
- v závislosti od miesta výskytu – nedávny dovoz alebo presun hostiteľov do iných subjektov z infikovaného subjektu,
- v závislosti od miesta výskytu – prístupnosť miesta pre mechanizáciu na likvidáciu hostiteľov,
- ošetrovanie hostiteľov, ktoré by mohlo ovplyvniť vývoj symptómov alebo diagnostiku škodcu,
- pri zásielkach podrobné informácie o mieste pôvodu dovezeného tovaru.

10. Geografické určenie vymedzenej oblasti

Po vytvorení výskytu *Anoplophora grabripennis* fytoinšpektori vykonajú delimitačný prieskum za účelom určenia zamorenej zóny a zistenia rozšírenia *Anoplophora grabripennis* na danom území.

Prieskum sa začína od potvrdeného napadnutého hostiteľa a pokračuje smerom von od neho.

10.1 Určenie vymedzenej oblasti

Na základe delimitačného prieskumu *Anoplophora grabripennis* OOR určí **vymedzenú oblasť**, ktorá pozostáva zo:

- **zamorenej zóny**, t. j. zóny, v ktorej sa potvrdil výskyt *Anoplophora grabripennis* a ktorá zahŕňa všetky rastliny s príznakmi spôsobenými *Anoplophora grabripennis*, a
- **nárazníkovej zóny** v okruhu aspoň 2 kilometrov od hranice zamorenej zóny.

Presné vymedzenie zón je založené na vedeckých princípoch, biologických vlastnostiach *Anoplophora grabripennis*, rozsahu zamorenia, konkrétnej distribúcii hostiteľských rastlín v príslušnej oblasti a dôkazoch usídlenia *Anoplophora grabripennis*. V prípadoch, keď ÚKSÚP dospeje vzhľadom na okolnosti výskytu ohniska, výsledky osobitného skúmania alebo bezprostredného uplatnenia eradikačných opatrení k záveru, že eradikácia *Anoplophora grabripennis* je možná, je možné zredukovať šírku nárazníkovej zóny tak, aby siahala najmenej 1 km za hranicu zamorenej zóny. V prípadoch, keď eradikácia *Anoplophora grabripennis* nie je viac možná, nesmie byť šírka nárazníkovej zóny menšia ako 2 kilometre.

Vymedzená oblasť vytvorená na základe výsledkov delimitačného prieskumu fytoinšpektorov a zamestnancov NLC musí byť stanovená čo najskôr od zistenia pozitívneho výskytu, nakoľko prioritou je zabránenie šíreniu *Anoplophora grabripennis*, do ďalších lokalít. To si vyžaduje rýchlu reakciu od zistenia výskytu a rovnako aj dostatočný počet vyškolených osôb, ktorí v teréne zabezpečujú tieto kontroly. Na urýchlenie určenia vymedzenej oblasti môže ÚKSÚP v prípade potreby využiť aj snímkovanie dronmi pri dodržaní príslušných legislatívnych predpisov.

Vymedzená oblasť sa určí v prípade, ak:

- sa zistí výskyt živých alebo mŕtvych štádií *Anoplophora grabripennis* na hostiteľských rastlinách (napr. v type výsadby les, sad, verejná zeleň),
- sa zistia živé alebo mŕtve štádiá *Anoplophora grabripennis* na rastlinách určených na výsadbu, z ktorých škodca *Anoplophora grabripennis* pochádza alebo by mohol pochádzať,
- sa odchytiť živé dospelé jedince *Anoplophora grabripennis* za okolností, keď dospelé jedince mohli uniknúť aj do okolia.

Vo vymedzenej oblasti sa vykonávajú opatrenia, ktorých cieľom je zabránenie pohybu potenciálne napadnutého materiálu. K týmto opatreniam patrí zákaz pohybu nespracovaného dreva (vrátane palivového dreva, guľatiny, drevnej štiepky, odpadového dreva a pod.) a rastlín určených na výsadbu. Tento zákaz sa vzťahuje na pohyb uvedeného materiálu zo zamorenej zóny do nárazníkovej zóny a z nárazníkovej zóny do okolitých oblastí.

Ak sa v nárazníkovej zóne zistí prítomnosť *Anoplophora grabripennis*, ÚKSÚP bezodkladne určí novú vymedzenú oblasť zohľadňujúcu dané zistenie. Vo vymedzenej oblasti sa nesmú po dobu trvania obmedzení vysádzať nové rastliny hostiteľov. V prípade, že sa má vymedzená oblasť rozšíriť za hranice SR, ÚKSÚP okamžite informuje príslušnú národnú organizáciu na ochranu rastlín o tejto skutočnosti.

Vymedzené oblasti a zároveň aj ich zmeny, oznámi ÚKSÚP Komisii a ostatným členským štátom do jedného mesiaca odo dňa, keď sa zistila prítomnosť *Anoplophora grabripennis*. Akýkoľvek dôkaz poukazujúci na prítomnosť *Anoplophora grabripennis* v nárazníkovej zóne sa oznamuje bezodkladne Komisii a ostatným členským štátom.

10.2 Výnimky z určenia vymedzenej oblasti

ÚKSÚP sa môže rozhodnúť nezriadiť vymedzenú oblasť, ak je splnená jedna z týchto podmienok:

- a) existujú dôkazy o tom, že *Anoplophora grabripennis* bola zavlečená do oblasti s rastlinami alebo drevom, na ktorých bola zistená, pričom existujú indície o tom, že uvedené rastliny alebo drevo boli napadnuté pred ich vstupom do príslušnej oblasti, alebo že ide o izolovaný nález, ktorý bezprostredne súvisí či nesúvisí so špecifikovanou rastlinou alebo drevom, pričom sa nepredpokladá jeho usídlenie, a
- b) je zaručené, že nedošlo k usídleniu *Anoplophora grabripennis* a že šírenie a úspešné množenie *Anoplophora grabripennis* nie je možné vzhľadom na jeho biologické vlastnosti a na výsledky osobitného skúmania a eradikačných opatrení, ktoré môžu spočívať v preventívnom vypil'ovaní/vytrhávaní a likvidácii špecifikovaných rastlín po tom, čo boli preskúmané.

Ak ÚKSÚP využije výnimku z určenia vymedzenej oblasti, musí:

- a) prijať okamžité opatrenia na zabezpečenie urýchlenej eradikácie *Anoplophora grabripennis* a vylúčenie možnosti jeho šírenia;
- b) vykonávať monitorovanie počas obdobia zahŕňajúceho aspoň jeden životný cyklus *Anoplophora grabripennis* a jedného ďalšieho roka vrátane monitoringu počas aspoň štyroch za sebou nasledujúcich rokov v okruhu aspoň jedného kilometra okolo zamorených rastlín alebo miesta, na ktorom bola *Anoplophora grabripennis* zistená. Aspoň v prvom roku je monitorovanie vykonávané pravidelne a intenzívne;
- c) zabezpečiť zničenie akéhokoľvek zamoreného rastlinného materiálu a dreva;
- d) čo najdôkladnejšie spätné vysledovať pôvod napadnutia rastlín a dreva, s ktorými sa spája príslušný prípad napadnutia, a ich preskúmanie na účely zistenia príznakov po zamorení; preskúmanie zahŕňa cielený deštruktívny odber vzoriek;
- e) vykonávať činnosti na zvýšenie informovanosti verejnosti, pokiaľ ide o nebezpečenstvo súvisiace s *Anoplophora grabripennis*;
- f) prijať akékoľvek iné opatrenie, ktoré môže prispieť k eradikácii *Anoplophora grabripennis*, berúc do úvahy normu ISPM č. 9 a uplatňujúc integrovaný prístup podľa princípov stanovených v norme ISPM č. 14.

10.3 Podmienky pre presun špecifikovaných rastlín z vymedzených oblastí

1. Špecifikované rastliny pochádzajúce z vymedzených oblastí sa môžu presúvať v rámci Únie iba vtedy, ak sú sprevádzané rastlinným pasom, ktorý je vydaný v súlade s platnou legislatívou, a ak sa počas obdobia aspoň dvoch rokov pred presunom alebo v prípade rastlín mladších ako dva roky počas celého ich životného cyklu, pestovali:

- a) na mieste produkcie, ktoré je registrované a,
- b) v ktorom sa každoročne vo vhodnom čase vykonali aspoň dve dôkladné úradné kontroly na zistenie akýchkoľvek príznakov napadnutia *Anoplophora grabripennis*, pri ktorých

neboli zistené žiadne príznaky napadnutia *Anoplophora glabripennis*; v prípade potreby táto kontrola zahŕňa aj cieľný deštruktívny odber vzoriek stoniek a konárov rastlín, a

c) v ktorom sa rastliny vypestovali na mieste:

- s úplnou fyzickou ochranou proti zavlečeniu *Anoplophora glabripennis* alebo
- použitím vhodných preventívnych ošetrení, prípadne ak sa pred presunom vykoná cieľný deštruktívny odber vzoriek v každej partii špecifikovaných rastlín na úrovni uvedenej ďalej, no v každom prípade, okolo ktorého sa v okruhu aspoň 1 kilometer každoročne vo vhodnom čase vykonávajú úradné prieskumy na zistenie výskytu alebo príznakov napadnutia *Anoplophora glabripennis*, pričom nebol zistený žiaden výskyt *Anoplophora glabripennis*, ani žiadne príznaky napadnutia po ňom.

Počet rastlín v partii	Miera deštruktívneho odberu vzoriek (počet rastlín, ktoré sa majú zničiť)
1 – 4 500	10 % z veľkosti partie
> 4 500	450

Podpníky, ktoré spĺňajú požiadavky uvedené v prvom odseku tohto bodu, môžu byť zaštepené vrúbľami, ktoré neboli vypestované za týchto podmienok, ale ich priemer v najširšom mieste nepresahuje 1 cm.

2. Špecifikované rastliny, ktoré nepochádzajú z vymedzených oblastí, no sú privezené na miesto produkcie, ktoré sa v týchto oblastiach nachádza, sa môžu presúvať v rámci Únie pod podmienkou, že toto miesto produkcie spĺňa požiadavky stanovené v bode 1 písm. c) a rastliny sprevádza rastlinný pas vyhotovený a vydaný v súlade s platnou legislatívou.

3. Špecifikované rastliny dovezené z tretích krajín, v ktorých je známy výskyt *Anoplophora glabripennis* sa môžu presúvať v rámci Únie iba vtedy, ak sú označené rastlinným pasom.

10.4 Podmienky pre presun špecifikovaného dreva

1. Špecifikované drevo iné ako v tvare štiepok, triesok, hoblín, zvyškov a odpadu z dreva pochádzajúce z vymedzenej oblasti, alebo dotknuté drevo, ktoré si zachová celý, príp. časť svojho okrúhleho povrchu a nepochádza z týchto oblastí, ale bolo do nich privezené, sa môže presúvať v rámci Únie iba vtedy, ak ho sprevádza rastlinný pas vyhotovený a vydaný v súlade s platnou legislatívou. Rastlinný pas sa vydá iba vtedy, ak dané drevo spĺňa všetky tieto požiadavky:

- a) je odkôrnené a
- b) bolo podrobené vhodnému tepelnému ošetreniu tak, že sa dosiahla minimálna teplota 56 °C počas minimálne 30 nepretržitých minút v celom profile dreva (vrátane jeho jadra). Táto skutočnosť sa potvrdí značkou „HT“, ktorá sa umiestni na drevo alebo akýkoľvek obal podľa aktuálneho použitia.

2. Špecifikované drevo v tvare štiepok, triesok, hoblín, zvyškov a odpadu z dreva pochádzajúce z vymedzených oblastí sa môže presúvať v rámci Únie iba vtedy, ak ho sprevádza rastlinný pas vyhotovený a vydaný v súlade s platnou legislatívou a spĺňa jednu z týchto podmienok:

- a) je odkôrnené a bolo podrobené vhodnému tepelnému ošetreniu tak, že sa dosiahla minimálna teplota 56 °C počas minimálne 30 nepretržitých minút v celom profile dreva (vrátane jeho jadra), alebo
- b) bolo spracované na kúsky s hrúbkou a šírkou najviac 2,5 cm.

3. Ak nie sú vo vymedzenej oblasti k dispozícii zariadenia na ošetrenie alebo spracovanie dreva, špecifikované drevo sa môže pod úradným dohľadom presunúť do najbližšieho zariadenia mimo vymedzenej oblasti, aby sa zabezpečilo okamžité ošetrenie alebo spracovanie, musí však byť izolované tak, aby sa zaručilo, že sa *Anoplophora glabripennis* nerozšíri.

Odpadový materiál, ktorý vznikne zo spracovania dreva sa zneškodní spôsobom, ktorý zaručí, že sa *Anoplophora glabripennis* nerozšíri mimo vymedzenú oblasť.

ÚKSÚP vykoná vo vhodnom čase intenzívne monitorovanie výskytu *Anoplophora glabripennis* prostredníctvom kontrol hostiteľských rastlín v okruhu aspoň 1 km od zariadenia na ošetrenie alebo spracovanie dreva.

10.5 Podmienky pre presun špecifikovaného obalového materiálu z dreva

Špecifikovaný obalový materiál z dreva pochádzajúceho z vymedzených oblastí sa môže presúvať v rámci Únie iba vtedy, ak spĺňa tieto podmienky:

- a) bol podrobený jednému zo schválených ošetrení špecifikovaných v prílohe I k medzinárodnej norme ISPM č. 15 týkajúcej sa regulácie medzinárodného obchodu s obalovým materiálom z dreva a
- b) je na ňom značka špecifikovaná v prílohe II k uvedenej medzinárodnej norme, ktorá svedčí o tom, že dotknutý obalový materiál z dreva bol podrobený schválenému rastlinolekárskeho ošetreniu v súlade s normou ISPM č. 15.

Ak nie sú vo vymedzenej oblasti k dispozícii zariadenia na ošetrenie dreva, špecifikovaný obalový materiál z dreva sa môže pod úradným dohľadom presunúť do najbližšieho zariadenia mimo vymedzenej oblasti, aby sa zabezpečilo okamžité ošetrenie a označenie v súlade s písmenami a) a b), musí však byť izolované tak, aby sa zaručilo, že sa *Anoplophora glabripennis* nerozšíri.

Odpadový materiál, ktorý vznikne po vykonaní tohto bodu sa zneškodní spôsobom, ktorý zaručí, že sa *Anoplophora glabripennis* nerozšíri mimo vymedzenú oblasť.

ÚKSÚP vykonáva vo vhodnom čase intenzívne monitorovanie výskytu *Anoplophora glabripennis* prostredníctvom kontrol hostiteľských rastlín v okruhu aspoň 1 km od zariadenia na ošetrenie dreva.

11. Informovanie Komisie, ostatných členských štátov, dotknutých profesionálnych prevádzkovateľov a verejnosti o výskyte *Anoplophora glabripennis*

Ak je úradne potvrdená prítomnosť *Anoplophora glabripennis* na území SR ÚKSÚP zabezpečí:

1. informovanie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

2. informovanie Komisie a ostatných členských štátov o výskyte prioritného škodcu *Anoplophora glabripennis* v súlade s nariadením o IMSOC. Správa obsahuje minimálne počty a lokality s výskytom *Anoplophora glabripennis* vrátane máp, počtu napadnutých rastlín, rastlinných produktov a iných predmetov, ktoré boli identifikované, ovzorkované a testované, ako aj samotné výsledky laboratórnych testov. Taktiež je potrebné oznámiť Komisii a ostatným členským štátom opatrenia, ktoré boli prijaté a ktoré sa rozhodla SR prijať na eradikáciu *Anoplophora glabripennis*. Podobne sa postupuje aj v prípade zistenia výskytu v ďalšej oblasti, kde výskyt *Anoplophora glabripennis* predtým nebol známy. Vymedzené oblasti a zároveň aj ich zmeny, oznámi ÚKSÚP Komisii a ostatným členským štátom do jedného mesiaca odo dňa, keď sa zistila prítomnosť *Anoplophora glabripennis*. Akýkoľvek dôkaz poukazujúci na prítomnosť *Anoplophora glabripennis* v nárazníkovej zóne sa Komisii a ostatným členským štátom oznamuje bezodkladne,

4. informovanie verejnosti o opatreniach, ktoré prijal a ktoré plánuje prijať, a o všetkých opatreniach, ktoré majú prijať príslušné kategórie profesionálnych prevádzkovateľov alebo iné osoby,

5. organizovanie pravidelných stretnutí, ktorých cieľom je riešiť aktuálny stav šírenia *Anoplophora glabripennis*, prijaté opatrenia, financovane, zvyšovanie povedomia o výskytoch a pod.

12. Dohľad a eradikácia

V prípade, že sa počas prieskumov nezistia napadnuté hostiteľské rastliny a nie sú ani žiadne dôkazy o mozgnej prítomnosti *Anoplophora glabripennis*, situácia sa vyhodnotí tak, že sa škodca *Anoplophora glabripennis* nemohol ďalej šíriť do prostredia, ÚKSÚP pristúpi k **dohľadu** nad miestom výskytu. Takéto miesto je potrebné niekoľkokrát v priebehu roka skontrolovať, pričom prieskumy sa vykonávajú v oblasti s polomerom 0,5 km od miesta výskytu. Pri tomto intenzívnom prieskume sa vykonávajú kontroly každého hostiteľa a spojí sa aj s prieskumom pomocou feromónových lapačov. Tie sa nainštalujú v okolí miesta výskytu a pravidelne raz za dva týždne sa skontrolujú. Tento prieskum a dotknutý subjekt sú pod stálou rastlinolekárskou kontrolou najmenej 4 roky.

V prípade, že sa počas prieskumov **nezistia príznakové rastliny**, ale existuje vysoká pravdepodobnosť, že sa dospelé jedince *Anoplophora glabripennis* rozšírili do okolitého prostredia, je potrebné vykonávať prísnejší dohľad nad miestom výskytu, ktorý je popísaný v časti 14. „Prieskumy vymedzených oblastí pre *Anoplophora glabripennis*“. Po stanovení vymedzených oblastí je potrebné vykonávať ich každoročné pravidelné kontroly.

V prípade, že sa počas prieskumov **zistia príznakové rastliny**, je potrebné vykonať eradikáciu. Vzhľadom na dodatočné zistenia veľkosti populácie vyššie uvedených prioritných škodcov Únie na základe prieskumov vo vymedzených oblastiach sa ÚKSÚP rozhodne, či je možné ďalej pokračovať v eradikácii alebo sa zameria na spomalenie šírenia zisteného škodcu a zníženie jeho vplyvu. Tam, kde sa neobjavia žiadne dospelé jedince a ich schopnosť šírenia je obmedzená, môže byť možná eradikácia. Rovnako je pravdepodobná eradikácia vtedy, ak je napadnutie obmedzené iba na oblasť s malým počtom hostiteľov. V prípade väčšieho rozptýlenia škodcu do širšej oblasti a s vyšším počtom hostiteľov, eradikácia nemusí byť účinná.

13. Rastlinolekárske opatrenia

V prípade potvrdenia výskytu *Anoplophora glabripennis* ÚKSÚP rozhodnutím nariadi rastlinolekárske opatrenia, ktoré musí prijať a realizovať osoba, ktorá je užívateľom dotknutých pozemkov s napadnutými rastlinami alebo má pod kontrolou dotknutý tovar. Vo fáze prípravy rozhodnutia ÚKSÚP komunikuje s dotknutým subjektom reálne možnosti vykonania potrebných opatrení z hľadiska materiálneho vybavenia a finančného krytia. V prípade výskytu u profesionálneho prevádzkovateľa dostane subjekt pokyny s predbežnými opatreniami ešte pred zaslaním rozhodnutia, ktorých cieľom je znížiť riziko šírenia zisteného škodcu. Rozhodnutie sa zasiela dotknutému subjektu a fytoinšpektorovi spolu s termínom vykonania opatrení. Subjekt zabezpečí mechanizáciu na likvidáciu rastlín, zlikviduje napadnuté rastliny, a zabezpečí čistenie a dezinfekciu mechanizácie na vlastné náklady. Ak subjekt dané opatrenia nevykoná, zabezpečí ich vykonanie ÚKSÚP na náklady daného subjektu. Na zabezpečenie mechanizácie na likvidáciu rastlín, ich čistenie a dezinfekciu nie je potrebné vyhlásovať výberové konanie, ale ich možno realizovať priamym zadáním, čo zabezpečí ÚKSÚP v spolupráci s NLC.

Opatrenia je potrebné vykonať pod dohľadom fytoinšpektora, prípadne pri rozsiahlejších opatreniach fytoinšpektor vykoná kontrolu po ukončení realizácie uložených opatrení. Z následnej kontroly je potrebné spísať záznam s podrobným popisom vykonaných opatrení.

Rastlinolekárske opatrenia zamerané na eradikáciu zahŕňajú:

- a) okamžité vypílenie/vytrhanie napadnutých rastlín a rastlín s príznakmi vyvolanými *Anoplophora glabripennis* a úplné odstránenie koreňov v prípade, že sa pod krčkom koreňa napadnutej rastliny objavili larválne chodby; v prípadoch, keď sa napadnutie rastlín zistí mimo letového obdobia, *Anoplophora glabripennis*, vypílenie/vytrhávanie a odstraňovanie koreňov sa vykoná pred začiatkom ďalšieho letového obdobia;
- b) vypílenie/vytrhanie všetkých špecifikovaných rastlín v okruhu 100 metrov okolo napadnutých rastlín a preskúmanie uvedených špecifikovaných rastlín s cieľom nájsť akékoľvek príznaky napadnutia; vo výnimočných prípadoch, keď ÚKSÚP dospeje k záveru, že takéto vypílenie/vytrhávanie nie je vhodné z dôvodu osobitnej sociálnej, kultúrnej či environmentálnej hodnoty rastlín, tieto jednotlivé rastliny sa podrobia pravidelnej mesačnej prehliadke, ktorej cieľom je zistiť akékoľvek príznaky napadnutia, a prijímajú sa alternatívne opatrenia k vytínaniu/vytrhávaniu, ktorými sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany s cieľom zabrániť akémukoľvek možnému šíreniu špecifikovaného škodcu z týchto rastlín.
- c) odstránenie, preskúmanie a likvidácia rastlín vypílených/vytrhnutých v súlade s písmenami a) a b) a v prípade potreby aj ich koreňov; prijatie všetkých bezpečnostných opatrení potrebných na zabránenie šírenia *Anoplophora glabripennis* počas vypílenia/vytrhávania a po ňom;
- d) predchádzanie akémukoľvek presunu potenciálne napadnutého materiálu z vymedzenej oblasti;
- e) čo naj dôkladnejšie spätné vysledovanie pôvodu napadnutia rastlín a dreva, s ktorými je príslušný prípad napadnutia spojený, a ich preskúmanie na účely zistenia akýchkoľvek príznakov napadnutia; preskúmanie zahŕňa cieleň deštruktívny odber vzoriek;
- f) prípadné nahradenie špecifikovaných rastlín inými rastlinami,

- g) zákaz vysádzania nových špecifikovaných rastlín v exteriéri v oblasti uvedenej v písmene b) tohto odseku, okrem miest produkcie uvedených v článku 10.3 (Podmienky pre presun špecifikovaných rastlín);
- h) intenzívne monitorovanie výskytu *Anoplophora glabripennis* na hosťiteľských rastlinách s osobitným zameraním na nárazníkovú zónu, ktorého súčasťou je najmenej jedna kontrola ročne s využitím techník na zisťovanie napadnutia vo výške koruny. V prípade potreby vykoná fytoinšpektor alebo pracovník NLC cieleň deštruktívny odber vzoriek,
- i) činnosti na zvýšenie informovanosti verejnosti, pokiaľ ide o nebezpečenstvo súvisiace s *Anoplophora glabripennis*, ako aj opatrenia prijaté s cieľom predchádzať jeho zavlečeniu do Únie a šíreniu v nej, vrátane podmienok týkajúcich sa presunu špecifikovaných rastlín z vymedzenej oblasti zriadenej podľa článku 10.1 (Určenie vymedzenej oblasti);
- j) prípadne špecifické opatrenia, aby sa zvládli akékoľvek osobitosti alebo komplikácie, ktoré možno vopred racionálne predvídať a ktoré by mohli zabrániť eradikácii, sťažiť alebo oddialiť ju, a najmä tie, ktoré sa týkajú dostupnosti a adekvátnej eradikácie všetkých rastlín, ktoré sú napadnuté alebo v prípade ktorých existuje podozrenie, že boli napadnuté, bez ohľadu na ich umiestnenie, verejné alebo súkromné vlastníctvo alebo osobu či subjekt za ne zodpovedný;
- k) akékoľvek iné opatrenie, ktoré môže prispieť k eradikácii *Anoplophora glabripennis*, pričom sa zohľadňuje norma ISPM č. 9 a uplatňuje integrovaný prístup podľa princípov stanovených v norme ISPM č. 14.

Ak ÚKSÚP dospeje k záveru, že vytínanie/vytrhávajúce je nevhodné pre obmedzený počet jednotlivých rastlín z dôvodu ich osobitej sociálnej, kultúrnej alebo environmentálnej hodnoty, tieto jednotlivé rastliny sa podrobia pravidelnej mesačnej prehliadke, ktorej cieľom je zistiť akékoľvek príznaky napadnutia, a prijímajú sa alternatívne opatrenia k vytínaniu/vytrhávaniu, ktorými sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany s cieľom zabrániť akémukoľvek možnému šíreniu špecifikovaného škodcu z týchto rastlín.

14. Prieskumy vymedzených oblastí pre *Anoplophora glabripennis*

Vo vymedzených oblastiach vykonávajú fytoinšpektori každoročné prieskumy uvedené v článku 19 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2016/2031 s cieľom zistiť prítomnosť *Anoplophora glabripennis*. Prieskum sa začína od **potvrdeného napadnutého hosťiteľa** a pokračuje smerom von od neho. Pri prieskume sa postupuje štandardizovaným spôsobom. Skontrolovaní musia byť **všetci** hosťitelia v okruhu **1 km**. Do týchto intenzívnych prieskumov sú zahrnutí **všetci rastúci hosťitelia** a tiež **všetko drevo hosťiteľa** vyskytujúce sa v tomto okolí.

Od skontrolovania posledného hosťiteľa v okruhu 1 km od prvého pozitívneho výskytu sa prieskumy vykonávajú **v okruhu ešte ďalší najmenej 1 km** (v závislosti od pravdepodobného rozsahu rozšírenia *Anoplophora glabripennis* a viditeľných príznakov napadnutia), **a to v pravidelných intervaloch** (napr. skontrolovaný hosťiteľ každých 10 m).

Prieskumy v nárazníkovej zóne musia vychádzať zo všeobecných usmernení úradu EFSA pre štatisticky spoľahlivé prieskumy škodcov rastlín založené na vyhodnotení rizika a koncepcia prieskumu a systém odberu vzoriek použitý v nárazníkovej zóne musia byť

navrhnuté tak, aby umožnili zistiť 1 % miery výskytu napadnutých rastlín s úrovňou spoľahlivosti najmenej 95 %.

Ak sa zistí, že je napadnutých viac stromov, prieskumy sa musia rozšíriť tak, aby bol vykonaný **intenzívny prieskum**, teda kontrola **všetkých** hostiteľov v **okruhu 1 km** od týchto nových pozitívnych výskytov. Od miesta nového výskytu sa okrem okruhu 1 km vykonávajú kontroly aj ďalšieho minimálne 1 km, rovnako, ako bolo popísané vyššie (prieskum v pravidelných intervaloch).

K identifikácii napadnutých rastlín sa môžu v teréne používať aj psy vycvičené na tento účel, poprípade arboristi. Ak takýto spôsob kontroly bude využitý, jeho podrobnosti budú zapracované do akčného plánu.

Predpokladaný počet lapačov a vzoriek sa určí pomocou štatistického nástroja RIBESS+.

Hranica medzi zamorenou a nárazníkovou zónou sa v teréne monitoruje feromónovými lapačmi, ktoré je potrebné inštalovať v dostatočnej vzdialenosti od seba. Tieto feromónové lapače je potrebné pravidelne kontrolovať a ich vzorky včas vyhodnocovať. Veľkosť nárazníkovej zóny je 1, resp. 2 km od vonkajšieho okraja zamorenej zóny, pričom nárazníková zóna je vedľa zamorenej zóny a obklopuje ju.

Hranice zamorenej a nárazníkovej zóny sa v prípade zistenia nového výskytu v nárazníkovej zóne musia prehodnotiť a ich veľkosť sa stanoví na základe ďalších prieskumov.

Hostiteľov vo vymedzených oblastiach je potrebné pravidelne kontrolovať, a to v optimálnom časovom období. Tieto kontroly sa zamerajú na symptomatické prejavy, napr. na zmenu sfarbenia listov a ich predčasný opad, či výletové otvory.

V prípade, že výsledky prieskumov počas viac ako štyroch po sebe nasledujúcich rokov potvrdia výskyt *Anoplophora glabripennis* v oblasti a existujú dôkazy o tom, že škodcu *Anoplophora glabripennis* už nie je možné eradikovať, ÚKSÚP môže obmedziť opatrenia na potlačenie *Anoplophora glabripennis* v danej oblasti.

15. Zrušenie vymedzenej oblasti

Ak sa počas prieskumu vymedzených oblastí v období najmenej 4 rokov po sebe nezistí žiadny pozitívny výskyt *Anoplophora chinensis*, daná vymedzená oblasť sa môže zrušiť vrátane všetkých rastlinolekárskeho opatrení s ňou súvisiacich. Toto obdobie sa môže predĺžiť po zohľadnení dĺžky životného cyklu v klimatických podmienkach Slovenska.

16. Protokoly, v ktorých sú opísané metódy vizuálnych prehliadok, odberu vzoriek a laboratórneho testovania

V metodickom pokyne – „Metodický pokyn zisťovania výskytu karanténnych škodcov Únie a ostatných vybraných škodcov“, ktorým sa pri terénnych prehliadkach riadia fytoinšpektori sú použité nasledovné protokoly:

- PM 7/149 (1) *Anoplophora glabripennis*,
- Pest survey card on *Anoplophora glabripennis*.

Všetky kontroly, odbery vzoriek, diagnostika a aj všetky náklady je potrebné riadne zdokumentovať.

17. Zásady odbornej prípravy a školení

Fytoinšpektori OKOR a zamestnanci NLC absolvujú pravidelné každoročné zaškolenie ohľadom prieskumov a opatrení týkajúcich sa kontroly *Anoplophora glabripennis*. V prípade pozitívneho výskytu *Anoplophora glabripennis* a následného potrebného zvýšenia počtu osôb na vykonávanie kontrol v teréne, poverení zamestnanci OOR vykonajú neodkladné zaškolenie ďalších fyzických osôb na účely vykonávania prieskumu.

Okrem toho ÚKSÚP zverejňuje informačné letáky a vykonáva odborné prednášky zamerané na prioritných škodcov Únie, s cieľom zvyšovať informovanosť obyvateľstva ohľadom ochrany rastlín pred karanténnymi škodcami Únie. Verejnosť má ku všetkým informáciám prístup cez internetovú stránku kontrolného ústavu www.uksup.sk.

18. Finančné zabezpečenie

Každoročné pravidelné prieskumy, vzorkovanie a diagnostika sú hradené z bežného rozpočtu dotknutých organizácií. V prípade zistenia výskytu *Anoplophora glabripennis*, a následného uplatňovania tohto pohotovostného plánu v praxi je potrebné finančne zabezpečiť všetky činnosti s tým súvisiace, a to finančné zabezpečenie pre:

- a) personál – mzdové náklady zamestnancov ÚKSÚP a NLC, prípadne ďalších zamestnancov zamestnaných na dobu určitú pre zabezpečenie plnenia úloh v krízových situáciách, sú kryté z rozpočtových zdrojov MPRV SR. V prípade nedostatku personálu ÚKSÚP deleguje činnosti na fyzické osoby v súlade s článkami 31 a 32 nariadenia o úradných kontrolách,
- b) materiálové vybavenie, spotrebný materiál a ostatné nevyhnutné náklady (ubytovanie a pod.) – náklady na materiálne vybavenie a spotrebný materiál sú kryté z rozpočtových zdrojov MPRV SR.

19. Odškodnenie v prípade nariadenia rastlinolekárskeho opatrení

Dotknutým subjektom sa vyplatia náklady na odškodnenie za hodnotu zničených rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov podliehajúcich opatreniam uvedeným v článku 17, článku 28 ods. 1, článku 29 ods. 1 a článku 30 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2016/2031 v medziach trhovej hodnoty, ktorú by takéto rastliny, rastlinné produkty a iné predmety mali, pokiaľ by neboli dotknuté uvedenými opatreniami; prípadná zostatková hodnota sa od odškodnenia odpočítava.

Odškodnenie hospodárskych subjektov alebo majiteľov je oprávnené len v prípade, ak opatrenia boli vykonané pod dohľadom inšpektorov ÚKSÚP.

20. Platnosť

Tento národný pohotovostný plán sa uplatňuje od 1. septembra 2023.

Pohotovostný plán sa vyhodnotí a aktualizuje vždy, keď to bude potrebné na jeho prispôsobenie súčasným predpisom a vývoju rizika na území SR.

Obrazová príloha *Anoplophora glabripennis*

Dospelc *Anoplophora glabripennis*
(Zdroj - <https://gd.eppo.int/taxon/ANOLGL/photos>)

Výstupové otvory
(Zdroj - <https://gd.eppo.int/taxon/ANOLGL/photos>)

© Franck Hérard
Anoplophora glabripennis (ANOLGL) - <https://gd.eppo.int>

Dospelá larva *Anoplophora glabripennis*
(Zdroj - <https://gd.eppo.int/taxon/ANOLGL/photos>)

© Franck Hérard
Anoplophora glabripennis (ANOLGL) - <https://gd.eppo.int>

Poškodenie hostiteľa spôsobené žerom dospelcov *Anoplophora glabripennis*
(Zdroj - <https://gd.eppo.int/taxon/ANOLGL/photos>)

Zoznam pomôcok pre prácu v teréne

- záhradnícke nožnice,
- nôž, sekerka, vrták,
- záhradnícka píłka,
- pinzeta,
- lopatka,
- ďalekohľad s dostatočným zväčšením,
- lupa,
- sprej na označovanie vzorkovaných stromov,
- uzatvárateľné vrecká veľkosti podľa potreby,
- plastové uzatvárateľné nádoby, napr. fľaštičky, skúmavky,
- vhodné dezinfekčné prostriedky (etanol, Savo a pod.),
- plastové nádoby so smrtiacou látkou pre hmyz (formaldehyd) tzv. smrtičky,
- leповé doštičky alebo feromónové lapače hmyzu,
- samolepiaca žltá páska s označením rastlinolekárskej kontroly,
- truhlica veľkosti cca 120x50x50 cm, prípadne iných rozmerov, ktorá sa uzatvorí natesno a slúži na prenos vzorky dreva z terénu do laboratórnych priestorov,
- prípadne ďalšie vhodné a potrebné pomôcky.

Možnosti ochrany

Mechanická

Pre zabránenie pohybu napadnutého materiálu sa používajú najmä mechanické metódy eradikácie škodcu. K týmto metódam patrí **odkôrňovanie** kmeňov s odstránením aj 2,5 cm vrstvy dreva a **štiepkovanie**, kedy najväčšie častice nesmú presahovať 2,5 cm.

Fyzikálna

Ošetrovanie teplotou, pri ktorom by mala byť dosiahnutá teplota jadra dreva 56°C po dobu minimálne 30 nepretržitých minút (norma ISPM č.15).

Chemická

Použitie systémových insekticídov sa môže ukázať ako užitočné pri kontrole *Anoplophora glabripennis*. V roku 1999 bol vyhodnotený imidakloprid, ako systémový insekticíd proti tomuto škodcovi. O rok neskôr sa k hodnoteniu pridala aj účinná látka azadirachtín (aktívna zložka extraktu zo semien neemu) a benzoát emamektínu v USA aj v Číne. Podľa niektorých zdrojov má chemické ošetrovanie použitie skôr pri individuálnej ochrane nenapadnutých stromov.